

ภาระหนี้ครัวเรือนต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย

การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ ความเชื่อมั่นของผู้บริโภค ภาวะอัตราดอกเบี้ยต่ำและสินเชื่อก่อนปรับ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้หนี้ครัวเรือนสูงขึ้น ข้อมูลล่าสุดหนี้ในระบบ^{1/} มีประมาณ 2.5 ล้านล้านบาท ณ สิ้นปี 2546 เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 จากปีก่อน

ในปัจจุบันอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศ เช่น สหรัฐฯ และสหราชอาณาจักร เริ่มปรับขึ้นและมีแนวโน้มสูงขึ้นได้อีก ในระยะต่อไป ทำให้หลายฝ่ายเริ่มกังวลเกี่ยวกับภาระหนี้ของครัวเรือนไทยหากอัตราดอกเบี้ยในประเทศจะเข้าสู่วัฏจักรขาขึ้นด้วยและสร้างความเสี่ยงให้กับภาคครัวเรือน

สัดส่วนหนี้เพื่อที่อยู่อาศัยและหนี้ที่ไม่ใช่เพื่อที่อยู่อาศัย

ร้อยละ	2541	2546*
หนี้ในระบบ	55:45	44:56
- สถาบันการเงิน ^{1/}	66:34	56:44
- สถาบันการเงินเฉพาะกิจ ^{2/}	57:43	47:53
- อื่น ๆ ^{3/}	25:75	20:80

* ข้อมูล ณ ไตรมาสที่ 3 ปี 2546

^{1/} ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

^{2/} เฉพาะ ธ.ออมสิน ธ.อาคารสงเคราะห์ และ ธ.เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

^{3/} กองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์ และธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

เมื่อวิเคราะห์ถึงสัดส่วนหนี้ของครัวเรือนพบว่าสัดส่วนหนี้เพื่อที่อยู่อาศัยต่อหนี้ที่ไม่ใช่เพื่อที่อยู่อาศัยคิดเป็นประมาณร้อยละ 44 ต่อ 56 โดยทั่วไปแล้วหนี้เพื่อที่อยู่อาศัยส่วนมากจะใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในขณะที่สินเชื่อบริษัทใช้ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ตลอดช่วงสัญญา ส่วนหนี้เพื่อการบริโภคอื่นๆ ใช้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลอยตัว ดังนั้นการที่หนี้เพื่อการบริโภคอื่นๆ เพิ่มขึ้นในอัตราสูงในระยะที่ผ่านมาสะท้อนถึงความเสี่ยงที่สูงขึ้นของลูกหนี้ต่อความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยในประเทศ

อย่างไรก็ดี หากพิจารณากรณีสมมติให้ (1) ครัวเรือนมีหนี้สินอยู่ 1 ล้านบาท (2) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยอยู่ที่ร้อยละ 5.75 ต่อปี ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ไม่ใช่เพื่อที่อยู่อาศัยอยู่ที่ร้อยละ 10 ต่อปี และ (3) สัดส่วนหนี้เพื่อที่อยู่อาศัยและหนี้ที่ไม่ใช่เพื่อที่อยู่อาศัยเป็นร้อยละ 44 ต่อ 56 หากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ทั้ง 2 ประเภทปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.25 ต่อปี จะทำให้อัตราดอกเบี้ยจ่ายเพิ่มขึ้นจาก 6,775 บาทต่อเดือนเป็น 6,983 บาทต่อเดือน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.1 และหากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ทั้ง 2 ประเภทปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.5 และร้อยละ 1.0 จะทำให้อัตราดอกเบี้ยจ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.2 และร้อยละ 12.3 ตามลำดับ ทั้งนี้ เป็นการประมาณภาระดอกเบี้ยสูงสุด ในกรณีที่หนี้ทั้งหมดใช้อัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว ซึ่งในความเป็นจริง สินเชื่อเช่าซื้อมักใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ตลอดช่วงสัญญาและหนี้เพื่อที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ใน 3 ปีแรก

ผลการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยต่อภาระดอกเบี้ยจ่าย

	ดอกเบี้ยจ่าย (บาท/เดือน)	เพิ่มขึ้น (บาท/เดือน)	เพิ่มขึ้น (%)
กรณีฐาน	6,775	-	-
อัตราดอกเบี้ยเพิ่ม 0.25%	6,983	208	3.1
อัตราดอกเบี้ยเพิ่ม 0.50%	7,192	417	6.2
อัตราดอกเบี้ยเพิ่ม 1.00%	7,608	833	12.3

จากกรณีตัวอย่างนี้ จะเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยที่เปลี่ยนไปร้อยละ 1 ทำให้อัตราดอกเบี้ยจ่ายเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ 12.3 นอกจากนี้ ดอกเบี้ยจ่ายต่อรายได้สุทธิของครัวเรือนก็ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 2^{2/} อย่างไรก็ดี แม้การเพิ่มภาระจะไม่สูงนักและน่าจะเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่ครัวเรือนควรตระหนักถึงภาระหนี้และปรับแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อรองรับภาระที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งป้องกันปัญหาการขาดสภาพคล่องเพื่อใช้จ่ายในการบริโภคและชำระคืนหนี้ในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยปรับเพิ่มขึ้น

^{1/} ข้อมูลสินเชื่อส่วนบุคคล (รวมสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย) ของสถาบันการเงิน ธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน สหกรณ์ ประกันภัย และกองทุนหมู่บ้าน ณ สิ้นปี 2546

^{2/} ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) แสดงดอกเบี้ยจ่ายเฉพาะหนี้ที่ไม่ใช่เพื่อที่อยู่อาศัยต่อรายได้สุทธิที่ประมาณร้อยละ 1 เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนหนี้เพื่อที่อยู่อาศัยซึ่งน้อยกว่าและมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าหนี้ที่ไม่ใช่เพื่อที่อยู่อาศัย จึงทำให้อัตราดอกเบี้ยจ่ายของหนี้ทั้งหมดต่อรายได้สุทธิมีค่าต่ำกว่าร้อยละ 2